

*„Нема судбине која се не
превазилази презиром“*

-Албер Каму

Шифра: мерло55

Мамуран, дезоријентисан и са горким укусом желудачне киселине која му је током ноћи нагирзла непца, буди се. Неким људима није потребно много да постану мрзовољни, а Исак је врло вероватно најбољи представник те групе. Штавише, њему је било сасвим довољно што је и овог раног јутра отворио очи.

„Штета...“, помислио је.

Окренуо се на леви бок и прешао погледом преко собе. Иста соба у којој спава и буди се последњих тридесет шест година. Жуто-бели зидови прошарани мрљама од влаге и његовим урамљеним дипломама из средње школе. Мрзео је те дипломе више него било шта друго на свету, али никада није имао срца да их се отараси или их макар закопа у некој фиоци, далеко од дневног светла и његовог тмурног погледа. Подсећале су га на дане које свим силама покушава да заборави, дане када је „обећавао“, дане када се није будио несрећан и пун самосажалења, дане када је веровао да га очекују велике ствари. Није више могао да их поднесе и скренуо је поглед ка ноћном сточићу, на ком су стајали скоро празна кутија Бруфена, флаша киселе воде и стари *Hublot* сат који му је отац поклонио за матуру пре више од седамнаест година. Тај сребрни сат и тихо откуцавање казальки подсећали су га да његова патња неће трајати вечно и то га је сваког јутра охрабривало да устане из кревета. Међутим овог јутра то није било довољно, а лавор пун повраћке у подножју кревета јасно је указивао на разлог.

„Синоћ сам претерао чак и за своје стандарде.“, прекорио је сам себе.

Помислио је како је требало да заспи на леђима и угуши се у сопственом желудачном соку, али му та генијална идеја није на време пала на памет. Уосталом, након свега што је прошао заслужује неки пристојнији завршетак. Уз огроман уздах придигао се,

још увек не напуштајући топлину изгужване постељине и зграбио зелену флашицу са сточића. Благословио је пресахла уста гутљајем киселе воде и одлучио да је крајње време да устане. Навукао је преко болних рамена стару сиву дуксерицу, и на ноге назуо топле, мекане папуче, на којима је била извезена нека арапска пословица. Отац му је једном превео и објаснио њено значење, али то је било давно и више се не сећа ни прве речи. Дотетурао се до купатила и значајно застао гледајући свој одраз у огледалу, на ормарићу изнад лавабоа. Ниједна мисао није смела да прекине тај тренутак поновне самоспознаје, који се изнова дешава сваког јутра. Као да у току ноћи заборавља сопствени лик. Некада му је потребно свега пар секунди, некада и по читав минут или два, али тај ритуал увек има сличан ток и идентичан исход. Поглед смело клизне од избораног чела, преко црвенкастих беоњача и бледуњавих јагодица, све до испуцалих усана и зарасле, црне браде. Са гнушањем он отвара ормарић и одраз нестаје, сада дан може да почне. Опрао је зубе, помислио да би могао да се обрије, али ипак одустао од те идеје, и напослетку изашао из купатила у журби да што пре спреми кафу.

У малој кухињици трособног београдског апартмана, док се вода кувала у лончићу, Исак је у блендеру направио кашу од разног поврћа које није окусио бар деценију и по, а онда се из дневне собе зачуо сув пригушени кашаљ и кратко шушкање. Брзо је из плакара узео две ампуле физиолошког раствора и бочицу Беродуала и потрчао у правцу из ког је допирао кашаљ. У дневној соби, на кревету на развлачење лежала је његова мајка и тражила га, нервозно, погледом. Извукао је из фиоке инхалатор, укључио га у струју изнад мајчине главе, прецизно у њега сипао ампулу и по физиолошког раствора и пет капи Беродуала, и нежно јој ставио маску на лице. Након почетка инхалације мајка углавном поново заспи на сат-два и то је Исаково лично време посвећено одмору. Вратио се назад у

кухињу, довршио прављење кафе и изашао на терасу. Сео је у удобну фотељу и посматрао пролазнике док пије кафу и пуши. Посматрао их је све подједнако дуго, подједнако заинтересовано и подједнако љубоморно. Замишљао је куда су пошли, чиме се баве, које им бриге кваре дан и био љубоморан, ужасно љубоморан, незамисливо љубоморан на сваку трунку слободе у којој су уживали и које нису били свесни.

Његов јутарњи ритуал љубоморе и зависти прекинуло је шкрипање кревета у дневној соби, то је знак да се мајка пробудила и покушава да устане. У једном гутљају је довршио кафу, угасио цигарету и запутио се назад у дневну собу. Са мајчиног лица је скинуо маску инхалатора, подигао је са кревета и однео до купатила. Тамо ју је оставио и вратио се у кухињу да преспе кашу од поврћа из блендера у чинију. Пренео је чинијицу у дневну собу и оставио је на сточићу, а када је чуо пуштање воде из купатила, вратио се до мајке и помогао јој да опере руке и зубе пре него што ју је поново однео у кревет. У кревету је успео да је усправи и започео процес доручка. Доручак никад не траје исто и врло ретко иде по плану. Мајка се углавном прво нећка, потом захтева да самостално једе иако није у стању да држи кашичицу у руци. Када јој кашичица испадне два-три пута ипак одустаје и допушта Исаку да је нахрани. Исак свако јутро спрема идентичну кашу, али мајка свако јутро има другачију реакцију када је проба. У ретким случајевима јој се допадне и оброк се брзо заврши без много потешкоћа. Понекад јој се каша толико не свиди да почне да трза главом унаоколо и одбија поново да отвори уста, некада сваких пар залогаја испљуне и умрља своју пиџаму, а с времена на време се дешава да на пола оброка потпуно промени расположење и, ако је на почетку била незадовољна, остатак поједе са уживањем, или обратно. Ово јутро прошло је без превеликих потешкоћа.

„Када ти се отац враћа са пута?“, тихо је питала након оброка, угледавши уљани портрет свог мужа на зиду преко пута кревета.

„Сутра.“, одговорио је, иако је отац преминуо пре мало мање од десет година.

„Фино.“, рекла је уз благи шум плућа, „Био би ред да му спреим хумус и умесим домаћу погачу, сигурно би се обрадовао“.

Упрегла је сваки мишић у свом телу и уложила огроман напор у покушају да устане. Рукама се одгуривала од кревета свом снагом, али узалуд. Њено крхко, осушено тело давно је остало без снаге коју је, незамисливим напорима, покушавала да дозове назад. Набори коже су задрхтали, вене на слабашним шакама искочиле, а прсти пребледели. Плућа су зашкрипала и више није могла да задржи суви кашаљ који јој се скупљао у грлу. Поново је утонула у загрљај душека и згужване постелине.

„Није паметно да се напрежеш.“, саветовао је Исак брижно, „Пробај још мало да одспаваш“.

Мајка је нешто промрљала себи у браду, облизала усне и загледала се поново у мужевљев портрет. Погледом је миловала те нежне црте лица, уске румене усне и једва приметну, најфинијим покретима четкице назначену, тек обријану браду. Зеницама је, као прстима, прошла кроз уредно очешљану смеђу косу, а затим склизнула наниже ка дубоким и снажним, а опет нежним црним очима. Ту се задржала дуго, као да кроз њих комуницира са њим на неки, само њој јасан начин. Тај портрет је насликан у периоду када је отац радио у Емиратима као архитекта. Био је у средњим тридесетима и у пуној снази. Увек је говорио да га је арапски сликар опљачкао, али да не жали ни један дирхам који му је платио. Портрет већ много година надгледа дневну собу са западног зида, али мајка га

сваки дан посматра са толико љубави као да га види по први пут, што узевши у обзир њено стање, вероватно и није далеко од истине. Исак је често размишљао да га склони, јер њему доноси само тескобу и непријатне ситуације када мора да лаже мајку о очевом повратку. На крају би, додуше, увек одустао од те идеје. Није имао срца да се још једном опрашта од очевог погледа, па макар био и насликан.

Обожавао је оца. Цео свој живот пратио је његове стопе и дао све од себе да буде његова жива копија. Након завршене гимназије, уписао је архитектуру и нашао се на самом врху ранг листе. Основне студије је дипломирао положивши сваки испит у року и са скоро свим десеткама, а мастер је завршио у Италији. Упркос свим напорима никада му се није остварила жеља да ради са оцем. Убрзо након што се вратио у Србију након студија, отац је преминуо. Тумор мозга. Мајка се никада није опоравила и већ крајем педесетих су је појеле деменција и болести плућа. Исак је, као добар син јединац, преузео бригу о мајци на себе, као своје једино занимање и запоставио све остале аспекте свог живота.

Када је мајка поново заспала, Исак је тихо отишао у своју „канцеларију“. То је заправо стара спаваћа соба његових родитеља коју он користи од како је мајку преселио у дневну собу. Сваки дан је водио евиденцију о трошковима и помно пратио колико је новца остало од очеве заоставштине. Отац им је за собом оставио позамашну количину новца и неколико некретнина које издају и од којих имају додатне месечне приходе. У нормалним условима, од тог новца би могао да издржава петочлану породицу наредних сто година, али мајчина терапија константно расте и поскупљује. Све то му ствара нервозу и често себе ухвати како мисли о томе да „мајка неће још дуго“, а ипак чини све у својој моћи да је

одржи у животу. Уредно је уписао јучерашње трошкове у гломазну свеску дебелих корица и отишао у кухињу да припрема ручак.

За мајку је спремао потаж, а себи пилетину и барени кромпир. Док се потаж кувао на тихој ватри, а пилетина пржила у уљу, из дневне собе се зачуло гласно стењање и туп ударац. Брзо је дотрчао до мајке и затекао је на поду. Некако је успела да се скотрља са кревета.

„Јурили су ме!“, вриснула је мајка када га је угледала.

„Ко, мама?“, питао ју је престрављени син.

„Лекари!“, одговорила је узнемирено.

„Имала си кошмар, мама. Нема никаквих лекара.“, објаснио јој је тихо.

„Има, има!“, убеђивала га је упорно, „Исти они што ме терају да пијем све ове лекове!“

Сео је поред ње и мазео је по глави попут детета све док се није смирила и заборавила на то што је сањала. Покрио ју је ћебенцетом и пустио на телевизору неки животињски програм да јој држи пажњу док доврши ручак. Одлучио је да је вероватно најбоље да прво доврши мајчин ручак и њу намири, па тек онда пређе на свој део оброка. Данас је фино расположена и било би добро да тако и остане. Када је све било спремно извадио је стару порцеланску чинију из плакара и у њу сипао потаж. У тањир је убацио сламчицу како би мајци било лакше да посрче свој оброк и запутио се назад у дневни боравак. Сео је поред ње, али она га није ни приметила, била је преокупирана мрмотима које су приказивали на телевизору. Тек када је угасио телевизор, схватила је да још неко

са њом у просторији. Нешто је прогунђала, видно незадовољна тиме што више нема малих дебелих мрмота да јој праве друштво, али није дозволила свом незадовољству да јој препречи пут до оброка. Исак јој је принео потаж, једном руком држећи тањир, а другом усмеравајући сламчицу према њеним устима. Сркнула је гутљај и по, пре него што је устукнула и сложила болну гримасу.

„Ово је врело!“, изјавила је лјутито, „Ти мене желиш да осакатиш!“

Исак је водио рачуна о температури потажа и знао је да је потаж у најгорем случају млак, али са том женом није било расправљања.

„Опрости мама, одмах ћу га охладити.“

„Боље би ти било, ако кажем оцу како ме третираш када се врати кући, нећеш добро проћи!“

Стегао је усне и брзо изашао из собе пре него што каже нешто што ће зажалити. Мрзео је када спомиње оца, али ту се није могло ништа учинити, није она крива. Спустио је тањир на кухињски пулт и сачекао двадесетак секунди пре него што се вратио до мајке, не променивши ништа. За њу, то је ипак било сасвим довољно. Узела је још један дегустациони гутљај и, одлучивши да је све у складу са њеним стандардима, посркала је потаж у рекордном року. Исак је, задовољан како ствари теку, однео тањир у судоперу и вратио се у дневну собу са пуном шаком витамина и таблета и чашом воде. Најтежи део дана је натерати мајку да их све попије. Сео је поред ње и одлучио да буде директан.

„Мама, сада мораш да попијеш лекове.“, рекао је пружајући јој шаку.

„Не желим!“

„Мама, молим те. Ово је једини начин да ти буде боље.“, покушавао је смирено.

„Лажеш! Ти желиш да ме се отарасиш! Покушаваш да ме отрујеш! Нећу то да пијем!“, вриштала је попут жртве отмице. Исаку је већ падао мрак на очи. Мрзео је ове сцене које су се понављале из дана у дан.

„Мама, преклињем те. Отац би желео да попијеш своју терапију.“, покушао је да искористи очев лик да је убеди.

„Срам те било! Да се више никад ниси усудио да га поредиш са собом! Твој отац је светац у поређењу са тобом! Лажовчино! Убицо! Ти би само да ме се отарасиш! Зато ме тераш да пијем све те отрове! Ти немаш пола литра очеве крви у себи! Он ради и изабљава се да би ти овде дангубио! Бескористан си!“

То је било превише, чак и за Исака. Све је могао да истрпи, и да га вређа, и да га плује, и да га мучи и понижава, али ово је прешло сваку границу. Испред себе више није видео своју мајку, нити једно збуњено створење, несвесно својих речи и последица онога што каже. Испред себе видео је мучитеља, без трунке људског у себи, ђавола лично. Пре него што је стигао да се пресабере, лева рука је полетела и дневном собом је севнуо шамар. Као да је пуцњем шамара отворио седми печат, у соби настаде небеска тишина. Седели су непомично, једно наспрам другог, и чекали, слеђени, да неко нешто уради. Из мајчиног ока потекла је једна суза, праћена дрхтавим уздахом. Исак јој је поново пружио шаку са таблетама и она их је послушно прогутала из два гутљаја. Поново ју је положио на кревет и упалио телевизор, пре него што је напустио дневну собу и отишао у канцеларију. Затворио је врата за собом, али је и даље чуо мајчине јецаје. Срце му је неконтролисано лупало, није могао да дође до ваздуха, вртело му се у глави. Како је смео

ово себи да допусти!? Да тако крвнички нападне једно несвесно, крхко створење, о којем би требало да се брине? Како себи да опрости? Она ће заспати за сат времена и већ вечерас се ничега неће сећати, али он хоће. Она ће му опростити заборавом, али он себи никада неће моћи. Али зар је могао другачије да реагује? Цео свој живот је зауставио и запоставио зарад њеног, а уместо захвалнице бива злостављан из дана у дан. Сопствена мајка га психички уништава и понижава, несвесна жртве коју он због ње подноси. Не може да има пријатеље, партнера, или било какав значајан однос са другим људским бићем, само због ње! Сваки његов дан се претворио у патњу и труљење, само због ње! Његов читав живот је подређен њеним потребама и хировима. Није могао да је смести у дом, одбијала је да једе четири дана док је није вратио кући. Нема снаге да је носи на души, а нема више снаге ни да је носи на грбачи. Помолио би се богу да је брже прими к себи, али одавно је у њега изгубио веру.

Увече је све било као што је и предвидео. Заспала је брзо после ручка и пробудила се тек око седам, а Исак је остао затворен у соби, сам са својим мислима, све док се није пробудила. Изашао је да јој спреми вечеру, а она се није сећала ничега што се десило тог поподнева. Од читавог инцидента остао је само црвени траг на њеном образу и његова грижа савести која га је кидала изнутра. Мајка је одбила да поједе паленту коју јој је направио, а он није имао храбрости да се опет препире са њом, па ју је на крају сам појео. Заједно су неко време гледали документарца о америчким бизонима са острва Каталина, све док мајка није поново заспала око девет, а убрзо потом легао је и Исак.

Следећег јутра, Исак је устао раније него иначе, практично у зору. Пробудило га је куцање на вратима. Отворио их је и угледао високу жену, неколико година старију од њега. Представила се као „Марија из агенције“, а он ју је примио унутра и замолио да буде

тиха, како не би пробудила мајку. Данас је Исаков тридесет седми рођендан, а као поклон за себе, унајмио је Марију из агенције за бригу о старима, како би могао да узме слободан дан и одмори. То је почео да практикује пре три године, када је одлучио да му је неопходан макар један слободан дан годишње да не би потпуно скренуо с ума. У највећој тишини спровео је Марију кроз стан и показао јој где се шта налази. Значајно се задржао код кабинета са лековима, на ком је залепио детаљно упутство шта све треба дати мајци и у које време. Саопштио јој је да не зна када ће се вратити кући ноћас, али да мајка углавном заспи до десет и да тада може слободно да оде, а кључ од стана да убаца у поштанско сандуче у приземљу. Марија га је уверавала да ће све бити у реду и да може без бриге да оде на заслужен одмор, али он је инсистирао да са њом сачека да се мајка пробуди и припреми прву инхалацију како би био сигуран да јој је све показао. Спремио је две кафе и заједно су на тераси запалили прве јутарње цигарете.

„Колико дуго се већ самостално бринете о мајци?“, питала га је Марија, тек да би прекинула тишину.

„Око четири и по године, пар месеци мање више.“, одговорио је равнодушно.

„Мора да је напорно.“

„Ви би бар требало да разумете.“

Дуго није попричао ни са ким, осим са касиркама у самопослузи. Пријало му је да га неко заправо чује за промену и да му упути по коју реч назад.

„Данас је реткост видети да се млади брину о својим остарелим родитељима.

Углавном их само пошаљу у дом и чекају да им јаве да је готово. Уговоре сахрану, тугују

неколико дана и онда као да се ништа није ни десило. Ја бих рекла да је то неприродно. Ипак смо им ми вечно дужни, они су нас на крају крајева и створили.“

Исак тек што је отворио уста да одговори, из собе се зачуо мајчин кашаљ. Спустио је шољицу на сточић и позвао Марију да га прати унутра. Из плакара је узео једну целу ампулу физиолошког раствора, полу празну ампулу која је остала од јуче и Беродуал. Из фиоке је извукао инхалатор и показао Марији како се склапа, пре него што је у њега сипао физиолошки раствор и Беродуал. Нежно је навукао маску на мајчино лице и представио јој Марију која ће се данас о њој бринути, пре него што ју је поново прислонио на јастук. Сада је урадио све што му је било у плану и могао је да препусти бригу о мајци Марији, док он тумара Београдом остатак дана. У соби се пресвукао у белу кошуљу и смеђе панталоне, а на руку је ставио очев сат који већ дуго сакупља прашину на ноћном сточићу. У предсобљу је навукао ципеле и узео црни прслук са чивилука, дуго заставши пре него што је отворио врата стана. Тек када му је Марија још једном обећала да ће све бити у реду и да ће га звати ако буде било каквих проблема, осетио се слободним да изађе из стана.

Већ првим кораком ван зграде све је било другачије. Исак је често излазио напоље, било да оде до продавнице, плати рачуне, оде до поште или избаци смеће, али у овом тренутку, све је другачије. Не постоји задатак који треба да испуни, не мора да јури назад да не би остављао мајку предуго саму, нема јасан пут испред себе и није сигуран како се осећа поводом тога. Ваздух се чини свежијим и сунце греје јасније него иначе. Пролазници имају лица и више га не изједа изнутра док је сведок њихове слободе, сада је и он један од њих. Још увек је поприлично рано, те је одлучио да оде до парка и исиса срж овог јутра до последње капи. У парку га је чекала празна клупица излизане фарбе која је

некада била тамно зелена, као да је била резервисана за њега. Са ње је имао поглед на ливадицу која је чинила средиште парка, а поред њега се налазила једна огромна липа која га је обасипала својим мирисима. Седео је на тој клупици непомично и дисао. Био је присутан. Налазио се само у овом тренутку и ништа га није приморавало да се покрене ка следећем. Након сат времена, парк је почео да се пуни децом и њиховим родитељима. Ова страна тела, која су се одједном нашла у Исаковом окружењу, прекинула су његов дубоки спокој и претворила га у њему карактеристичну нервозу. Осећао је да ту не припада, погледи пролазника су га шибали попут бича и скинули његову маску слободног човека оставивши само голу истину. Његова слобода није искрена, купљена је и на себи носи рок трајања. Као лутка у излогу гледао је унаоколо и сусретао само празне погледе који су у њему будили инстинкт својствен најнижим облицима живота. Морао је да побегне, да се сакрије и осети безбедно, док поново не прикупи храброст и изађе у свет. Устао је са клупице и одшетао што је даље могуће, све док му се парк, са свим својим посетиоцима, није изгубио из видног поља. Ушао је у први кафић на који је наишао након свог бекства и сео у најзабаченији угао локала. Пришла му је љубазна млада конобарица и механички питала како може да му помогне. Његов поглед се полако дизао са карте пића према њеним очима, а кнедла у грлу никада није била већа. Хтео је да каже да њему помоћи нема, али је успео да изусти само: „Еспресо, хвала.“, пре него што је поново оборил поглед. Конобарица је поставила још неко питање, али он на то није ни обратио пажњу и само је одрично махнуо главом. Осећао се постиђено. Више није у стању ни са конобарицом да успостави комуникацију, како ће икада да се врати нормалном животу? То питање га је неочекивано погодило, иако га је поставио сам себи. Одједном се осетио као злочинац који је, након дугог времена у затвору, коначно пуштен на слободу. Нико га

не познаје и нико не зна његову причу, али само то што он зна све је довољно да га спута у покушају нормалног живота. Како да буде слободан, ако сам себе држи закључаног у кавезу. Конобарица је донела еспресо, а Исак ју је одлучно погледао у очи и гласно се захвалио. Наставио је да је гледа и како одлази поново ка шанку и осетио се као победник, победник над самим собом. Дуго је био у том кафићу, поручио је још три пића и око поднева је наручио и сендвиче. Није био претерано гладан или жедан, али је поручивање схватио као вежбу и осећао је да му помаже да се опусти и нормалније односи према другима. С времена на време би смело прошарао погледом кроз локал и када му се поглед сусрео са неком дамом пар столова од њега, чак јој се и насмешио. Осетио је да је спреман да поново ступи у јавност. Платио је свој рачун и оставио конобарици велики бакшиш у знак захвалности, пре него што је још једном ступио напоље. Сада је већ било лакше, погледи га нису осуђивачки пробадали, већ су били само безначајни погледи. Брзо је и престао да се осврће на друге и поново је могао да ужива у својој заслуженој слободи. Отишао је до тржног центра, разгледао излоге, шетао књижарама, истраживао кафиће и ресторане, поново отишао до неког оближњег парка и завршио своју авантуру гледајући залазак сунца. Одавно је негде прочитао да просечан човек свега неколико пута у свом животу погледа цео залазак сунца. Тако диван феномен, доступан свима, сваки дан, а тако мало уважен. Зато је данас одлучио да обрати пажњу и посвети му се. Да тим искуством стави узвичник на све што је данас искусио и осетио. Док су се боје преламале на небу, Исак се осетио заиста живим први пут након много времена.

Последњи зрак сунца је нестао и Београдом је завладало свеже пролећно вече. Још увек није имао снаге да приведе овај дан крају и врати се кући. Одлучио је да оде у локални „Ирски паб“ и прослави свој рођендан још једним пићем пре него што се врати у

заточеништво из ког је побегао. Нашао је столицу за шанком и поручио криглу црног пива. Посматрао је пену на врху и пре него што је узео први гутљај око му је засузило при помисли да не зна када ће дочекати следећи овакав дан. Пиво је брзо нестало из кригле, али уместо рачуна, Исак је тражио још једно, а потом и још једно. Сат је куцао, а он је био спреман све да да за још један минут више. На пола трећег пива, за столом са своје десне стране приметио је прелепу жену можда мало млађу од њега. Витка, свилене смеђе косе, лежерно обучена, а опет неописиво елегантна и очаравајућа. Седела је са пријатељицом и хипнотисала га својим благим покретима и једва чујним кикотом. Осетио је неку дубоку повезаност, коју би можда приписао алкохолу, да је мало присебнији. Дуго јој је гледао у шаке док се није сасвим уверио да нема бурму или веренички прстен. Није планирао да било шта уради, јер и да је хтео није имао храбрости. Било му је сасвим довољно да је посматра из далека и диви се њеном постојању, па макар је и само користио као изговор да дуже остане у пабу. Неуморно је поручивао нова пића и сваким гутљајем, она је постајала све интригантнија и савршенија. Њен мајушни прћасти нос, широки осмех и очаравајућ профил су последње што је Исак запазио пре него што је заспао, главом наслоњеном на шанк. Када су га пробудили, магичне младе жене више није било, а сат је показивао да је поноћ већ прошла. Извинио се на сметњи, платио рачун и излетео напоље.

Табанао је улицама, ногу пред ногу, без журбе, гледајући неколико видљивих звезда које није угушило градско светло. Није знао шта ће и куда ће. Чинило му се да би најбоље било када би његов пешчани сат баш овог момента исцурео и донео крај његовим мукама. Негде на пола пута до стана, одлучио је да украде још који сат слободе и сео на прљави плочник поред пута. Прелепа жена из паба није му избијала из ума. Видео ју је на угланчаним хаубама паркираних аутомобила, у прозорима уснулих станова, на крововима

ниских зграда, свуда око себе проналазио је обресе њеног лика и проклињао своју несигурност, која му није допустила да јој приђе или макар пошаље пиће. Макар име да јој је сазнао. Запалио је цигарету и гледајући у фарове пролазећих возила замишљао које би јој име пристајало. Морало би да буде узвишено, али никако арогантно или пренаглашено, морало је да има неки меки призив, али не сувише, како неби нарушило њену постојаност и чврстину, морало би да јој се слаже уз топао смејуљак и прћаст носић, али да се не утопи у њеној неукроћеној таласастој коси. Да ли би га назвала чуذاком када би могла да чује о чему тренутно размишља? Врло вероватно. Схватио је да можда није баш при себи и да ће га ова љубавна уздрманост вероватно проћи када се врати уобичајеној свакодневници. Бацио је пикавац у шахту и кренуо даље. Шта би јој уопште рекао да јој је пришао? Можда: „Добро вече, ја сам Исак, опседнут сам Вама иако Вас не познајем, први пут сам Вас угледао пре пар сати и од тада помно пратим сваки Ваш трзај.“, или можда ипак: „Здраво, ја сам Исак и већ четири године не остварујем контакт са другим људима, јер живим са дементном и тешко болесном мајком и цео свој живот сам подредио њеном неговању!“. То би је дефинитивно оборило са ногу. Можда би чак и пристала да се одмах уда за њега! Ко зна можда има фетиш на друштвено осакаћене будале које живе са својим родитељима? Није стигао да пронађе дефинитиван одговор, јер се убрзо нашао испред своје зграде и било је време да се све врати на старо. Из поштанског сандучета је узео кључеве, попео се до стана и откључао врата. Сваким обртом кључа осетио је како се слама један део њега. Ушао је тихо, изуо се и отишао право у кревет, где се вртео са бока на бок добрих сат времена пре него што је коначно утонуо у сан.

Пробудило га је гласно пуцање стакла и шкрипа сточића у дневној соби. Тргао се из сна и зграбио сат. Већ је увелико прошло десет. Излетео је из кревета и дотрчао право

до мајке, још увек сањив и дезоријентисан. Затекао ју је на поду. Поред кревета били су расути комади стаклене чаше коју је оборила покушавајући да устане. Подигао ју је и она му је руком показала да јој се иде у тоалет. Покушавала је нешто да изговори, али није могла да дође до даха, док су јој плућа шкрипала као да гребе виљушком по тањиру. Исак ју је хитро пренео до купатила и оставио је на шољи док јој под хитно не припреми инхалацију. За два минута је све било спремно и поново ју је однео на кревет, пре него што је упалио инхалатор и наместио јој маску на лице. Почистио је метлом расуто стакло и отишао да брзо спреми мајци доручак. Ухватио се за ручку фрижидера, али је застао угледавши свој одраз у металним вратима. Сва јучерашња сећања су почела да се враћају и он је брзо отворио врата у покушају да их се отараси и фокусира на кашу коју мора да припреми пре краја инхалације. На брзину је изблендао поврће и однео га мајци која је управо приводила крају инхалацију. Појела је све без поговора, не погледавши га у очи ни једном. Осетио је да је бесна, или можда разочарана, у сваком случају није могао да је криви. Како је допустио себи да се успава? То му се никада раније није десило. Упалио је мајци телевизор и отишао у купатило да се доведе у ред. Опрао је зубе, а сређивање браде поново оставио за неки други пут. Спремио је јаку кафу и попио један бруфен, глава га је убијала због алкохола и мало сна. Изашао је на терасу и запалио прву цигарету дана. Дим му је загребао грло и мучно се искашљао. Прва цигарета дана му често баш и не прија, није сигуран како је успео да се толико навуче на никотин. Почео је да пуши пре две-три године, када је брига о мајци постала заиста мучна. То је био неки слаб покушај бунта, на почетку је мислио да би било иронично када би добио рак и умро пре мајке. Да је остави саму, као неку врсту освете за то што му ради из дана у дан. Временом је заборавио на то и само постао зависан. Можда би могао да остави цигарете када би га она жена од синоћ

замолила. За њу осећа би могао да учини све, а ни име јој још није смислио. Опет није могао да је се отараси. Пробијала се у његов ум упркос сваком покушају да је заборави. Помно је пратио сваког пролазника у случају да баш она прође поред његове зграде. Можда би истрчао напоље и пресрео је на улици, мада то би било сувише агресивно, помислила би да је неки манијак. Још са овом брадурином коју одбија да скрати, вероватно би и полицију позвала. Можда би могао да се вечерас поново врати у онај исти „Ирски паб“ и покуша да је пронађе? Свакако мора прво да сачека да мајка заспи, а стварно би био ред и да скрати жбун који му расте на лицу. Све у своје време. Остатак дана је прошао мирно, мајка се није оглашавала, а он је на време доносио оброке и водио је у тоалет. Увече се истуширао и скратио браду пре вечере, а када је мајка коначно заспала, у највећој тишини се пресвукао и изашао из стана. Седео је у пабу дуго, и неуморно посматрао улазна врата у нади да ће се она појавити. Ње међутим није било, а фајронт се ближио док је мала казалька на сату полако сустизала двојку. Поражен, платио је и изашао напоље. Тек је прво вече, има времена, појавиће се опет неки други дан, а он ће је одлучно чекати. Ипак био је бесан, нервозан и благо уплашен. Шта ако се коначно појави и одбије га, мада не делује тако сурово, дала би му сигурно шансу бар да се упознају. Додуше шта онда? Да јој каже како живи и проводи своје време? Да са њим у пакету иде и његова мајка о којој се брине као о двогодишњем детету? Ко нормалан би вољно унео тако нешто у свој живот. Ту лежи цео проблем. Само да нема његове проклете мајке која га држи окованим и не дозвољава му да живи свој живот. Само када би могао да некако побегне, али узалуд. Како је почела, надживеће га. У сваком случају он ће остати упоран и молиће се да га љубав његовог живота, коју тек треба да упозна, прихвати таквог какав је. Уз то мало наде, вратио се кући и легао да одспава бар неколико сати.

Следећег јутра је све било по старом. Пробудио се на време, побринуо се за мајку, и изашао на терасу. Опет је размишљао о њој. Клара, такво име би јој пристајало. Помислио је да можда не би било лоше да мајку припреми за могућност да је некада у будућности доведе кући. Ушао је унутра и сео поред ње док је гледала документарца о поларним медведима. Данас се понашала нормално, била је џангризава и незадовољна, тако да је вероватно заборавила на све што се издешавало претходних дана. Угасио је телевизор и када је уграбио мајчину пажњу почео је са излагањем.

„Мама, хтео сам да ти кажем нешто.“, саопштио је тихо док га је она ћутке посматрала.

„Упознао сам једну предивну даму и поприлично смо се зближили, па сам мислио да је позовем на вечеру неки дан. Само сам хтео да те обавестим, да се не изненадиш.“

Гледала га је непомично, а он је чекао неку врсту одговора. Окренула је главу у другу страну и усне су почеле да јој се мрдају на крајевима.

„Значи тако...“, једва је изустила, „Ти си мене одлучио да се отарасиш, је л'? Нећеш више да се бринеш о мени јер си нашао неку дрољу да те забавља?“

„Мама, молим те пресабери се! Само сам те питао да је некада позовем на вечеру.“, покушао је да је уразуми.

„На вечеру, како не! Знам ја како то иде! Прво вечера, па ћеш да се виђаш са њом уместо да бринеш о мени и на крају ћеш да ме шутнеш у дом, а она ће да се досели на моје место! Све је мени јасно!“

„Мама, молим те!“

„Немој ти мене ништа да молиш! Заборављаш ко те је родио! Ко се о теби бринуо толико година! А ти мене сада остављаш саму! Прво твој отац, а сада и ти! Он због посла, ти због друге жене! Ко зна када ће се он вратити кући, а шта ја да радим сама до тада?“

Није више имао снаге за ову препирку. Упалио је телевизор поново и отишао у канцеларију, док се мајка драла за њим и проклињала га. Увече је одбила да вечера, умислила је да хоће да је отрује. На сву срећу очигледно се озбиљно уморила од урликања и заспала је раније него иначе. Исак се као и прошле вечери средио за излазак и запутио напоље. Ни вечерас није имао среће. Опет се разочаран враћао кући и опет је осећао да његовој патњи нема краја.

Следећи дан је био мирнији, Исак није спомињао мајци шта је наумио, мајка се није много бунила док ју је хранио, а увече је поново ишао у паб где је безуспешно чекао да га срећа погледа. Тако је изгледао и дан након тога, па потом и следећи. Почео је више да пије и није обраћао пажњу на то колико новца троши на алкохол. Са мајком није разговарао, хранио ју је и онда се склањао у било који други део куће како би избегао било какав конфликт. Она више није представљала обавезу или напорну одговорност, почео је отворено да је презире. Одбројавао јој је дане. Свој пут до слободе је видео само у два смера, или ће коначно дочекати дан када ће опет видети своју љубав и она ће га спасити из мајчиног стиска, или ће мајка коначно последњи пут отићи на спавање. У његовој глави није више постојала ни једна друга опција.

Једне од следећих вечери, његовом пијанчењу и ишчекивању је на пут стао шанкер који је одбио да му наточи још једно пиво, видевши да Исак више не може да стоји на ногама. Бесно је платио рачун и излетео из паба у којем већ неко време проводи свако

вече. Још увек је било прерано за повратак кући и одлучио је да мало прошета градом. Тетурао се празним улицама, саплитао о равно, непријатно буљио у пролазнике и размишљао да легне на шине и помоли се да га возач надолазећег трамваја неће уочити на време. Палио је цигарету за цигаретом, сударао се са паркираним аутомобилима и завезаним бициклама. Решио је да му је било доста, време је да пође кући. Хоџао је полкао и дубоко дисао, последње што му је тренутно потребно је да мртав пијан обори нешто у стану и пробуди мајку. Тада би заиста могао само да се убије. Дисао је и дисао, али алкохол није могао да издува из организма. У једном тренутку је одлучио да седне поред улаза насумичне зграде и мало одмори. Није знао више шта да ради са собом па је почео да броји прозоре на згради преко пута улице. Баш је приводио крају задатак који је сам себи наметнуо, када је испред њега прошла жена у дугачкој сукњи и шареном прслуку и омела га у бројању. Окренуо се у њеном смеру са намером да јој проклиње породично стабло три генерације у назад, јер га је прекинула у његовој разонодној игри, али је у том тренутку препознао њен лик и глас док је причала телефоном. То је била она. Коначно су му се звезде поклопиле. Устао је и полетео за њом, а потом одмах застао да размисли. Није паметно да јој прилази са леђа, уплашиће се, а можда је боље и да сачека да прекине разговор телефоном. Пратио ју је тихо, на раздаљини од најмање пет метара, све док није спустила слушалицу. Онда је хитро прешао улицу и са друге стране је претекао у смеру у ком се кретала. Потом је поново прешао улицу и кренуо јој у сусрет. Све је било савршено, није било људи у околини, он је био самоуверен и спреман на све, а она је била свега двадесетак метара удаљена од њега. Одједном, неочекивано, није знао како да јој приђе. Да ли да буде директан и каже јој све као што јесте? Можда да прође поред ње, а

онда да се окрене и дозове је као одушевљен њеном лепотом? Није био сигуран, а више није било ни времена. Тело га је само понело и он се препустио инстинкту.

„Опростите! Ја се извињавам.... Не знам тачно како да Вам ово кажем, али.... Ја Вас волим!“ рекао је муцајући, препречивши јој пут.

Она се прво уплашила и устукнула, а потом се смирила и питала несигурно:

„Је л' се ми познајемо?“

„Не! Мислим... Овај... Ја Вас полу-познајем, а ви мене не... Ако ме разумете?“, рекао је несигурно, „Знате ја сам Вас видео у пабу пре недељу дана или можда мало више, нисам баш ни сигуран... Углавном ја сам Вас, дакле, видео и ја сам одлучио да сте Ви за мене савршени и да ћу да Вас пронађем. И ето, дакле, пронашао сам Вас!“

Госпођица је ћутке гледала пијану будалу, која једва стоји на ногама и даје све од себе да породи неку, бар делимично кохерентну, изјаву љубави. Није знала да ли да се смеје или да буде уплашена, али је одлучила да је ово вероватно само тупава шала изгубљеног пијанца и пробала да само прође поред њега уз пригушени кикот. О, али Исак то није могао да допусти!

„Госпођице, молим Вас, ја сам потпуно озбиљан!“, промумлао је опет јој стајући на пут. Језик му се упетљао и полако је постајао нервозан, осећао је да му ова прилика клизи кроз прсте. Одлучио се за један последњи напор, последњи покушај да је освоји. Биће потпуно транспарентан и искрен, како то само може неко пијан колико је он тренутно:

„Госпођице, ја сам Исак, мртав сам озбиљан и ја Вас волим као што никада никога нисам волео! Само о Вама размишљам данима и мислим да ћу полудети без Вас! Посвађао

сам се са мајком јер није разумела моју љубав према Вама! О да, морате да знате, ја живим са мајком, али само зато што је болесна и потпуно дементна! Немојте се бринути, лако ћемо њу послати у дом ако се не будете слагале! Опседнут сам Вама госпођице, преклињем Вас пружите ми шансу!“, тирада јада и очаја коначно је била готова, а госпођица је без речи посматрала лудака који се пред њом налази.

„Каква мајка, о чему Ви причате? Господине, Ви нисте нормални!“

Цео свет рушио се Исаку пред очима, док је прелепа госпођица узрујано покушавала да напусти ситуацију у коју их је он сместио. Одједном је и он постао свестан да није нормалан. Гледао ју је како трчи у супротном смеру и знао је да треба да буде срећан ако га полиција не буде тражила наредних дана. Тежина ситуације га је отрезнила у моменту, а док му је госпођица нестајала из видокруга, он је видео како се један од два пута ка слободи затвара. Њена реченица му је одзвањала у глави читавим путем до стана.

„Ви нисте нормални!“ Није нормалан, то је сада бар сигурно. Није сигуран да ли је икада био нормалан. „Каква мајка?“ О када би само знала, можда би се и сажалила над овим мучеником. Не може она да замисли ни трећину онога што он преживљава. Ушао је у стан, изуо се, скинуо прслук и навукао на ноге своје папуче са арапском изреком. Одједном се сетио шта му је отац рекао да пише на њима.

„Сваки пас има свој дан“

Заиста иронично, никада се није осећао као већи цукац, а његовог дана нигде на видуку. Није отишао на спавање, већ је изашао на терасу и запалио још једну цигарету. Гледао је у звезде, које као да му нешто говоре. Трепериле су неравномерно и дим му је мутио вид, али порука је била јасна. Он није пас, али још увек може да буде његов дан.

Путева до слободе је било два, вечерас се затворио само један. Спустио је цигарету на пепељару и отишао у дневну собу. Стајао је мирно и гледао мајку док спава, њен стомак који се равномерно подиже и спушта, слушао је благи шум њених плућа и дивио се паразиту који се храни његовим животом већ годинама. Стајао је очи у очи са јединим богом ког је икада познавао, јединим бићем које је над њим истински имало потпуну контролу. Скинуо је очев портрет са зида и однео га у своју собу, а из своје собе у дневну је донео свој јастук. Срце му је било у грлу, а шаке су се тресле док је приносио јастук њеном лицу. Прекрио јој је главу и чврсто, неумољиво притискао јастуком све док стомак није престао да се диже, а благог шума плућа више није било. Прекрио ју је покривачем преко главе и као слободан човек, пушио на тераси до свитања. Ујутру су је покупили људи из погребног предузећа. Сахрана је била брзо организована и спроведена. На њој је био само Исак, јер није било никог другог ко би дошао. Није носио црнину, није био у жалости. Када су спустили њен ковчег у раку, на њега није бацио грумен земље већ је узео лопату у руке и унутра гурнуо што је више земље могао пре него што су му је отели.

Стан је одмах после сахране огласио за продају. Продао га је брзо, испод цене. Није му био потребан новац, већ само да га се отараси. Када га је напуштао, није понео ништа осим очевог сата и одеће. Тако је био сигуран да ништа није заборавио и да се никада неће вратити. Није знао где ће да оде, али је био сигуран да овде неће остати. Препустиће своје тело ветру па куда га он однесе. Било то у правцу домородачких племена Аустралије, урбаних легенди прашума Конга, или Апенина и обећаног раја Тоскане, само једно је било сигурно. Он је слободан човек и његова судбина је искључиво у његовим рукама.